

GR SYVO- SLUTRAPPORT FRÅN FÖLJEFORSKNING AV ETT PROJEKT INOM GR-UTBILDNING

Januari 2014

Lejla Mundzic

Jennie Fidler

Sammanfattning

GR SYVO är ett kompetensutvecklingsprojekt som syftar till att öka samverkan mellan skola och arbetsliv med entreprenörskap i fokus. Projektet är ett led i att arbeta strategiskt med att nå de regionala målen för tillväxt. För att möjliggöra att skola och arbetsliv närmar sig varandra erbjuder GR SYVO kompetensutveckling- och skolutvecklingsprocesser med entreprenörskap i fokus. Dessutom skapas nya arenor och mötesplatser där skola och arbetsliv kan mötas.

Genom att stimulera individer att engagera sig i entreprenöriella aktiviteter kan GR SYVO på sikt bidra till att Göteborgsregionen blir en starkare, mer innovativ och konkurrenskraftig region. Målgrupp för projektet är främst studie- och yrkesvägledare men projektet avser även att nå ut till rektorer, lärare och arbetslivrepresentanter. Projektet GR SYVO drivs av pedagogiskt centrum inom GR Utbildning och pågår mellan 2012 och 2014. Projektet har finansierats av Europeiska Socialfonden (ESF) inom ramen för programområde 1.

GR utbildning anlitate Emerga Consulting AB för att utvärdera och följeforska projektet GR SYVO. Syfte med utvärderingen är enligt förfrågningsunderlaget följande:

”Utvärderingsfokus ligger på resultat och effekter inom ramen för projektet. Detta sker via kartläggning av resultat/effekt med hjälp enkäter efter genomförda utbildningar eller konferenser. Utvärderingen identifierar processer som förväntas leda till att målen uppfylls i projektet.”¹

Datainsamlingen för denna utvärdering omfattar webbenkäter till deltagarna på kompetensutvecklingsinsatserna, deltagande observation på kurstillfällena och branschdagar samt intervjuer med berörda deltagare och andra berörda aktörer som arbetslivsaktörer. Till grund för följeforskningen och utvärderingen ligger mål och indikatorer formulerade i förfrågningsunderlaget. Följeforskarnas uppdrag var i första hand att informera GR SYVOs projektledning om tidigare framsteg och vägleda projektet mot dess mål, och för det andra att ge resultat och rekommendationer till projektledaren för framtida arbete med liknande projekt, d.v.s. att öka samverkan mellan skola-arbetsliv med entreprenörskap i fokus.

Från utvärderingen framkommer flera intressanta resultat som kan ligga till grund för diskussioner och framtida liknande insatser. I utvärderingens analys kan följande områden nämnas som viktiga för GR Utbildning och andra aktörers gemensamma lärande framöver.

---

¹ “GR SYVO - Direktupphandling av följeforskning av skola-arbetslivsprojekt med fokus på entreprenörskap”, Diarienummer 11-309.70

Studie och yrkesvägledare inom regionen har blivit stärkta i sin roll genom GR SYVOs kompetensutvecklingsinsatser. Utifrån utvärderingen av insatserna kan man konstatera att kompetensutvecklingsinsatserna har bidragit till att studie- och yrkesvägledare har fått ökad kunskap, verktyg och förståelse för bättre möjligheter till vägledning samt förutsättningar och förståelse för bättre möjligheter till samverkan med arbetslivet. Det framgår dock av undersökningarna att det upplevs som svårt att applicera de nya metoder och verktyg med syftet att uppnå utveckling av studie- och yrkesvägledarnas roll på skolan eftersom många menar att den struktur som krävs för att tillämpa dessa inte finns. Det är därför en viktig förutsättning att det finns en organisationsstruktur som kan tillgodose sig studie -och yrkesvägledare samt övrig personals nya kompetens och metoder.

Samtidigt visar undersökningen att möjligheten att utveckla studie -och yrkesvägledningsarbetet inte alltid är avhängigt att det finns en väl fungerande organisationsstruktur på skolan. I skolor vars studie- och yrkesvägledningspersonal utgår från t.ex. vägledningscentrum kan det vara en utmaning att integrera studie- och yrkesvägledningsarbetet i arbetslag osv. eftersom studie- och yrkesvägledare då har begränsad tid på skolan och inte är en del av det dagliga skolarbetet. Utgångsläget i förhållande till målet att utveckla studie- och yrkesvägledningsarbetet på skolan är därmed inte homogent och frågan uppstår om målen i projektet men också den nya läroplanen är beroende förutsättningarna.

Genom att uppmärksamma behovet hos studie – och yrkesvägledare har GR SYVO satt ljus på utmaningar som skolan står inför för att studie - och yrkesvägledningen till fullo skall kunna utöva sin roll på skolan. Projektets erbjudande att vara ett stöd i en skola eller kunskapscentrums organisationsutveckling har visat sig få väldigt goda resultat, att gemensamt och i dialog med ledning skapa en samsyn av vad studie – och yrkesvägledning innebär och hur man kan arbeta för att uppfylla de riktlinjer som finns.

Projektets insatser för att öka samverkan mellan skola och arbetsliv har bidragit till ömsesidigt utbyte av kunskap samt förståelse för bättre möjligheter till samverkan hos deltagarna. För att öka möjligheterna för samverkan mellan skola och arbetsliv är det viktigt att tydliggöra målsättningarna med studie- och yrkesvägledningsarbetet och det arbete som åligger skolan för att uppfylla målen.

Avslutningsvis är det viktigt att belysa förutsättningarna och en framgångsfaktor för genomförandet av projektet. Genom ett aktivt arbete i förstudien skapades delaktighet och förankring inom GR Utbildning. Förstudien resulterade i en omfattande projektansökan i syfte att stärka studie- och yrkesvägledningen inom regionen och skapa samverkan mellan skolan och arbetslivet. Både visionen och syftet med GR SYVO var tydligt och förankrat dels i skolans värld genom olika styrdokument och dels i regionens tillväxtmål. Studie -och yrkesvägledning är en högst aktuell och prioriterad fråga inom utbildningsväsendet som har blivit än mer uppmärksammat under tiden GR SYVO har genomförts.

Lärdomar

- GR SYVO projektet har identifierat en målgrupp som dels tidigare inte har fått mycket uppmärksamhet i form av kompetensutveckling och dels har ett behov av att lyftas i sitt sammanhang.
- GR SYVO har uppfyllt rollen att belysa studie-och yrkesvägledares roll som spindeln i nätet samt hur skapa förutsättningar för dem att utveckla arbetssättet trots att dem inte har stöd från skolledningen.
- Utifrån skolinspektionens granskning kan man se att GR SYVO har belyst vikten av att lyfta studie-och yrkesvägledare och tillsammans identifiera vad som krävs för att studie-och yrkesvägledare ska bli hela skolans ansvar.
- Studie -och yrkesvägledares attityd till samverkan med arbetslivet och entreprenörskap handlar till stor del om hur studie-och yrkesvägledare uppfattar sin roll på skolan. Det finns behov av att vidga perspektivet.

Rekommendationer inför liknande insatser

Fler konkreta exempel: För att skapa bättre förutsättningar för studie –och yrkesvägledare att utveckla studie –och yrkesvägledningsarbetet ska insatserna löpande ha en balans mellan teori och praktiska exempel på hur man kan arbeta konkret med studie-och yrkesvägledningen i hela skolan.

Fler former för samverkan mellan skola och arbetsliv: Genom att våga testa fler metoder för hur samverkan mellan skola och arbetsliv kan se ut kan GR Utbildning skapa bättre förutsättningar för skolpersonal och arbetslivsaktörer att hitta naturliga mötesplatser.

Ytterligare problematisering av SYVs arbetsituation: Studie - och yrkesvägledare arbetar på väldigt olika sätt. Det är viktigt att fortsätta diskutera och lyfta studie -och yrkesvägledares arbetsroll på skolan eftersom detta i många fall är avgörande för möjligheterna att utveckla en studie -och yrkesvägledning enligt de riktlinjer som finns.

Hela skolans ansvar: Fortsätt utveckla den organisationsutvecklingsmodell som GR SYVO har arbetat med eftersom den upplevs som framgångsrik. Exempelvis kan insatser rikta sig till arbetsgrupper från intresserade kommuner, istället för enskilda. Dessa arbetsgrupper innehåller med fördel representanter med olika befattningar och bör ges ansvar att sprida informationen vidare i sin närhet.

Innehållsförteckning

REKOMMENDATIONER INFÖR LIKNANDE INSATSER	4
1. INLEDNING	6
EMERGAS UPPDRAG	6
2. KORT OM PROJEKTET GR SYVO.....	8
SYFTE OCH MÅLGRUPP	9
MÅL OCH FÖRVÄNTNINGAR	9
HUR SKAPAS HÅLLBARA PROJEKT	11
3. FÖLJEFORSKNINGSPROCESSEN	13
METOD OCH GENOMFÖRANDE.....	14
4. PROJEKTETS RESULTAT.....	17
RUSTAD FÖR ATT VÄGLEDA ELEVER I EN FÖRÄNDRAD OMVÄRLD	17
STUDIE -OCH YRKESVÄGLEDNING I SKOLAN - <i>HELA SKOLANS ANSVAR</i>	20
SAMVERKAN MELLAN SKOLA OCH ARBETSLIV.....	23
ÖKAD FÖRSTÅELSE OCH LÄRANDE GENOM TRANSNATIONELLA INSATSER	26
ARBETET MED DE HORISONTELLA KRITERIERNA	27
3. ANALYS AV RESULTAT	29
LÄRDOMAR	34
REKOMMENDATIONER INFÖR LIKNANDE INSATSER	34
REFERENSER	35
BILAGOR	36
BILAGA 1. VERKSAMHETSLOGIK	36
BILAGA 2. ANTAL DELTAGARE/RESPONDENTER MODULER.....	37
BILAGA 3. INTERVJUFRÅGOR FÖRDJUPNINGSSTUDIE 1 OCH 2 STUDIE OCH YRKESVÄGLEDARE.....	38
BILAGA 4. INTERVJUGUIDE DELTAGARE ORGANISATIONSUTVECKLINGSINSATS	40
BILAGA 4. INTERVJUGUIDE ARBETSLIVSAKTÖRER JOBBSKUGGNING	41
BILAGA 5. INTERVJUGUIDE STUDIE-OCH YRKESVÄGLEDARE JOBBSKUGGNING	42

1. Inledning

GR SYVO är ett kompetensutvecklingsprojekt som syftar till att öka samverkan mellan skola och arbetsliv med entreprenörskap i fokus. Projektet är ett led i att arbeta strategiskt med att nå de regionala målen för tillväxt. En föränderlig omvärld innebär att samhället idag står inför flera utmaningar varav en är den trend som visar på ökad arbetslöshet bland ungdomar. Detta kräver att skolan ställer om och anpassar sig efter arbetsmarknadens behov. För att möjliggöra att skola och arbetsliv närmar sig varandra erbjuder GR SYVO kompetensutveckling och skolutvecklingsprocesser med entreprenörskap i fokus. Dessutom skapas nya arenor och mötesplatser där skola och arbetsliv kan mötas. Genom att stimulera individer att engagera sig i entreprenöriella aktiviteter kan GR SYVO på sikt bidra till att Göteborgsregionen blir en starkare, mer innovativ och konkurrenskraftig region.

Målgrupp för projektet är främst studie- och yrkesvägledare men projektet avser även att nå ut till rektorer, lärare och arbetslivsrepresentanter. Med rätt verktyg kan studie- och yrkesvägledare stötta och stimulera ungdomar att utifrån sina intressen och drivkraft, men med kunskap om samhällets och arbetslivets villkor, göra val som bättre överensstämmer med morgondagens behov.

Projektet GR SYVO drivs av pedagogiskt centrum inom GR Utbildning och pågår mellan 2012 och 2014. Projektet har finansierats av Europeiska Socialfonden (ESF) inom ramen för programområde 1.

Emergas uppdrag

GR utbildning anlitate Emerga Consulting AB för att utvärdera och följeforska projektet GR SYVO. Syfte med utvärderingen är enligt förfrågningsunderlaget följande:

”Utvärderingsfokus ligger på resultat och effekter inom ramen för projektet. Detta sker via kartläggning av resultat/effekt med hjälp enkäter efter genomförda utbildningar eller konferenser. Utvärderingen identifierar processer som förväntas leda till att målen uppfylls i projektet.”²

---

² “GR SYVO - Direktupphandling av följeforskning av skola-arbetslivsprojekt med fokus på entreprenörskap”, Diarienummer 11-309.70

Emerga utvecklade en utvärderingsdesign och tog fram underlag för datainsamling samt implementering av desamma, d.v.s. planering, genomförandet och den efterföljande analysen. Till grund för följeforskningen och utvärderingen ligger mål och indikatorer formulerade i förfrågningsunderlaget. Dessa presenteras i efterföljande kapitel.

Följeforskarnas uppdrag var i första hand att informera GR SYVOs projektledning om tidigare framsteg och vägleda projektet mot dess mål, och för det andra att ge resultat och rekommendationer till projektledaren för framtida arbete med liknande projekt, d.v.s. att öka samverkan mellan skola-arbetsliv med entreprenörskap i fokus.

Följeforskningen initierades i oktober 2012 och avslutades i januari 2014.

Följeforskningsuppdraget har genomförts av ett team bestående av Lejla Mundzic, Jennie Fidler och Emma Sköld. Detta är den andra och avslutande rapporten inom ramen för följeforskningen av GR SYVO.

Vad är följeforskning

Följeforskning eller lärande utvärdering är ESFs översättning av "on-going evaluation". Riktlinjer gällande följeforskning infördes under nuvarande programperiod (2007-2013) och omfattar mer strategiska projekt.

Följeforskning har lyfts fram som en strategisk metod på såväl program som projektnivå. Följeforskning innebär inte forskning per se utan handlar snarare om uppföljning, utvärdering och lärande under och för projektet. Istället för att vara enbart utomstående och objektiv skall utvärderaren också kunna ingå i de processer och sammanhang projektet befinner sig i för att kunna stödja projektet i sitt genomförande.

I villkoren för Tillväxtverkets anslag och i enlighet med EU:s krav, ingår att mottagaren ska ordna att en löpande utvärdering utförs av en oberoende och opartisk extern resurs. Denna så kallade följeforskning ska enligt Tillväxtverkets minimikrav omfatta måluppfyllelse, resultat av uppställda indikatorer samt redovisning av arbetet med de horisontella kriterierna.

Disposition

Denna rapport sammanfattar erfarenheter från hela följeforsknings och utvärderingsuppdraget. Kapitel 1 belyser bakgrund till projektet och uppdragets syfte och genomförande. Kapitel 2 presenterar kort projektet GR SYVO samt projektets målsättningar och förväntningar. Kapitel 3 tar upp hur följeforskningsprocessen har fortlöpt samt specifikt vilka insatser som har tillämpats för att uppfylla syftet med uppdraget. Kapitel 4 presenterar de resultat som har framkommit från utvärderingsinsatserna i förhållande till projektets målsättningar och förväntningar. I Kapitel 5 diskuterar och framförs en analys av resultaten i förhållande till huruvida man har uppnått det övergripande målet. Kapitlet tar även upp lärdomar och rekommendationer.

2. Kort om projektet GR SYVO

GR Utbildning och enheten Pedagogiskt center är projektägare av GR SYVO. Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) är en samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige. GRs uppgift är att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte inom regionen. GR Utbildning är den verksamhet inom GR som arbetar med regiongemensamma satsningar på det livslånga lärandet. Detta innefattar dels utvecklingsarbete av lärmiljöer och pedagogiska kompetenser, och dels skapandet av ett öppet utbildningslandskap.

Pedagogiskt Centrum är den avdelning på GR Utbildning som leder projektet GR SYVO. Pedagogiskt Centrum är regionens ledande aktör inom skol- och kompetensutveckling och fungerar som en pedagogisk knutpunkt för regionens 13 kommuner. Dagligen möter avdelningens medarbetare både unga och vuxna i samtliga skolformer och utför utbildnings- och utvecklingsinsatser.

Projektet GR SYVO initierades mot bakgrunden av främst två omständigheter. Statistiken visar att allt fler ungdomar dels byter gymnasieprogram efter påbörjad utbildning och dels att de inte avslutar påbörjad utbildning med fullständiga betyg. Parallellt ser vi en utvecklingsinriktning i samhället där ungdomsarbetslösheten ökar. Detta leder bland annat till ett gap mellan skola och arbetsliv som har inneburit att det blir allt svårare för delar av den svenska arbetsmarknaden att hitta rätt kompetens för olika arbetstillfällen. På sikt kommer det att resultera i arbetsbrist inom vissa yrkesområden. Det betyder utmaningar för såväl skola som arbetsmarknaden där nya metoder och arbetssätt är nödvändiga för att möta de behov som finns.

För att bemöta förändringarna i samhället introducerar den nya skollagen och läroplanerna entreprenörskap som en betydande del i skolan. Med entreprenörskap i skolan menar man främst arbetet med ett förhållningssätt som ska främja entreprenörskap men också kunskap om egetföretagande. Ett sådant förhållningssätt innebär bland annat att ta fram och utveckla elevers inneboende nyfikenhet, förmåga och självförtroende och att detta ska löpa som en röd tråd genom hela skolan. På gymnasienivå finns t.ex. entreprenörskap med som examenmål och som ett eget ämne.³

Mot bakgrunden av ovan har studie- och yrkesvägledare identifieras som en viktig målgrupp i att tillämpa ett entreprenöriellt förhållningssätt i skolan och därmed bidra till att elever blir mer medvetna om sina möjligheter utifrån intressen. Genom att verka som en brygga mellan skola och arbetslivet kan studie- och yrkesvägledning visa eleverna arbetslivets möjligheter och behov samt bättre synliggöra resurser som finns för unga människor.

---

³ Skolverket, <http://www.skolverket.se/skolutveckling/larande/entreprenorskap>

För att kunna uppfylla detta ansvar och uppdrag finns det behov av kompetensutveckling som ger studie- och yrkesvägledare ny kunskap och metoder för att kunna tillgodose elevernas rätt till en studie- och yrkesvägledning som ger elever en väl underbyggd valkompetens nu och i framtiden.⁴ Skolinspektionens benämner detta kontinuerlig vägledning.

”På skolor som ger eleverna en kontinuerlig vägledning löper insatser med koppling till skolans studie- och yrkesvägledning som en röd tråd genom undervisningen i hela grundskolan och skolan arbetar medvetet och målinriktat med arbetslivsanknytning och personlig utveckling för eleverna.”⁵

Med rätt verktyg kan studie- och yrkesvägledare stötta och stimulera ungdomar att utifrån sina intressen och drivkrafter, men med kunskap om samhällets behov och förutsättningar, göra val som bättre överensstämmer med morgondagens behov.

Syfte och målgrupp

Projektet är ett led i att arbeta strategiskt med att nå de regionala tillväxtmålen. Det övergripande syftet med projektet är att genom kompetensutveckling stärka främst studie- och yrkesvägledare så att dem har de verktyg som krävs för att kunna vägleda elever i att orientera sig i utbildningslandskapet samt arbetslivet. Detta förväntas bidra till att ungdomar gör val inom utbildning och arbetsliv som bättre stämmer överens med arbetsmarknadens behov. Därmed förväntas projektets insatser leda till att gapet mellan skola och arbetsliv minskar och på sikt att ungdomar kommer ut i sysselsättning.

Mål och förväntningar

Nedan listas de målsättningar som finns beskrivna i projektansökan.

De kvalitativa målsättningarna är enligt projektet:

- Öka samverkan mellan skolan och arbetslivet.
- Utveckla SYV-arbetet på skolan.
- Öka samverkan mellan SYV och arbetslivsaktörer.
- Öka SYV:s säkerhet i att vägleda elever om eget företagande.
- Öka förståelse och lärande genom transnationella insatser.

---

⁴ De allmänna råden och syvbarometern

⁵ <http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/syv/kvalgr-syv-rapport.pdf>, bilaga

Samverkan definieras enligt anbudsförfrågan: *"Samverkan handlar om att några gör något tillsammans som inte skulle blir lika bra om det gjorts var för sig. Genom att organisera kompetensinsatser på ett effektivare sätt, samt att ges utrymme till att utnyttja expertkompetenser kommer regionens studie- och yrkesvägledning att stärkas."*

Kvantitativa målsättningar är enligt projektet att nå:

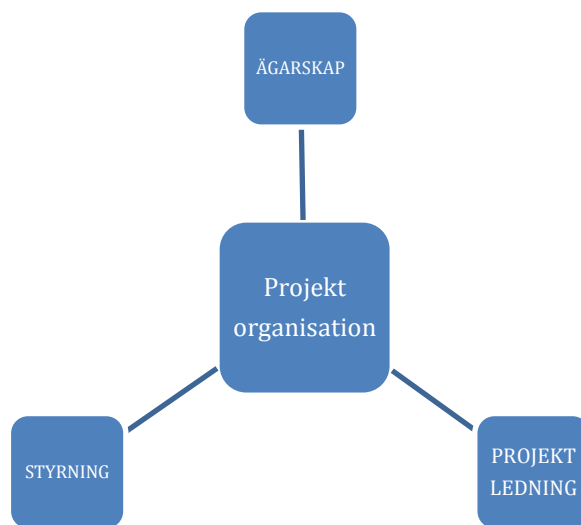
- 200 studie-och yrkesvägledare som deltar i olika insatser
- 50 lärare genom jobbskuggning i annan sektor än skola (projektansökan)
- Kompetensutveckla ytterligare 350 personer inom skola- arbetslivsområdet. Här ingår dels personer ifrån arbetslivet och dels personal ifrån skolan (exempelvis skolledare och pedagoger)
- Bygga en digital plattform för studie- och yrkesvägledare, SYV online

Aktiviteter för att uppfylla projektets mål.

- 8 kompetensutvecklingstillfällen riktade till studie -och yrkesvägledare
- 2 kompetensutvecklingsinsatser riktade till skolledare
- Stöd i organisationsutveckling
- Anställningsbaren på gymnasiedagarna
- Jobbskuggning

Hur skapas hållbara projekt

Syftet med alla projekt som genomförs är att det ska få avsevärda effekter inom den befintliga verksamheten. Under många år var projektets framgång ofta förknippad med projektledarens förmåga att driva och genomföra projektets olika insatser. Allt mer forskning visar på att förhållandet mellan ägarskap, styrning och projektledning är avgörande för om ett projekt ses som framgångsrikt. Otydlighet i dessa funktioner eller en avsaknad av dem, menar forskare kan förklara bristen på långsiktiga effekter av många genomförda projekt.

Ovanstående bild illustrerar ett projekts nödvändiga beståndsdelar där varje delfunktion är central för ett framgångsrikt projekt vars erfarenhet och arbete kan leva vidare. Varje del ansvarar för ett antal nyckeluppgifter:

Ägarnas ansvar är:

- Att ta ett övergripande ansvar för projektet
- att prioritera och fördela resurser
- att bestämma syfte och inriktning
- att utse en lämplig styrgrupp
- att ta ansvar för att hur lärdomar och resultat från projektet används vidare
- att koppla projektet till övergripande utvecklingsarbete
- att tydliggöra orsakssamband mellan projektets aktiviteter och dess långsiktiga effekter

Styrgruppens ansvar i ett projekt är:

- att ta strategiska beslut om inriktningen på ett projekt
- att följa och kontrollera projektets utveckling
- att löpande rapportera till ägarna
- att kontrollera och stödja projektledningen

Projektledarens ansvar i ett projekt är;

- att ge förutsättningar för att utveckling inom projektet
- att driva projektet framåt
- att samordna olika delar av ett projekt till en helhet
- att kommunicera med alla berörda intressenter
- att inspirera till nya arbetssätt och metoder
- att stödja projektets målgrupp
- att dokumentera, synliggöra och "överlämna" de resultat, relationer och nätverk som byggts upp under projektet till ansvariga chefer och politiker.

Uppgiften att dokumentera, synliggöra och överlämna projektets erfarenheter och lärdomar är på många sätt den mest centrala för att projektets resultat ska få långsiktig effekt. Det övergripande överlämnandet in i befintliga strukturer kan sägas vara ett delat ansvar för ägare, styrgrupp och projektledare.

För att fungera optimalt är det alltså nödvändigt att samtliga delfunktioner är medvetna om vilka roller de har i projektorganisationen, vilket ansvar som följer med de olika rollerna. Det är därför väsentligt att från början tydliggöra var ansvaret för olika uppgifter ligger.

För att understryka vikten av denna fråga kan det nämnas att implementeringsforskning menar att om varje delaktör vet varför och hur de förändringar som görs ska användas framöver så kan man hoppas på att c:a 80% satt sig i ordinarie strukturer inom en 3-4 års period, medan det utan detta enbart tycks vara c:a 15% som har satt sig i organisationen efter 17 år (!).

3. Följeforskningsprocessen

Enligt ESFs riktlinjer är det övergripande syftet med följeforskningen att skapa förutsättningar för ett kontinuerligt lärande. Följeforskningen ska därmed fortlöpande utvärdera olika insatser som genomföra i projektet och utifrån de resultat lämna förslag för nya vägval och aktiviteter som bättre leder mot effektmålen.

Följeforskarna har huvudsakligen haft två uppgifter:

1. Ge processstöd till projektledningen för att åstadkomma en bättre målstyrning inklusive ställa om efter ändrade förutsättningar.
2. Bidra till lärande såväl internt inom projektorganisationen som externt hos andra relevanta aktörer som är intresserade av att ta del av erfarenheterna.

Följeforskningen har dokumenterat iakttagelser i projektet och återkopplat desamma till projektledningen. För att utvärdera processen och målsättningen med projektet är det viktigt att ha en förståelse för hur projektet och den process som förväntas leda till måluppfyllelse hänger ihop. Följande frågeställningar har identifierats som prioriterade att vägleda följeforskningsuppdraget.

- Hur ser projektlogiken ut och hur bidrar den till måluppfyllelse?
- Hur ser organisationen ut och hur bidrar den till måluppfyllelse?
- Hur ser aktiviteterna ut och hur bidrar de till måluppfyllelse?
- Har projektet uppnått avsedda resultat och effekter?

Den sista frågeställningen har varit central i följeforskningen eftersom den svarar på frågan om deltagandet i kompetensutvecklingsinsatserna har resulterat i att studie -och yrkesvägledare och skolledare upplever att de är bättre rustade genom kunskap, samverkan med övriga inom skola samt arbetslivet, för att erbjuda elever en bättre vägledning inom utbildning -och arbetslivet.

Det huvudsakliga syftet med följeforskningen har varit att mäta måluppfyllelse på de olika målgrupperna i GR SYVO. Medens studie- och yrkesvägledare har varit en given nyckelgrupp i projektet har lärare, skolledare och arbetslivsaktörer varit svårare att nå ut till. Som nämnts ovan har insatser för att nå ut till samtliga målgrupper, skolledare, lärare och arbetslivsaktörer, implementeras men givet att det enbart är skolledarna och arbetslivsaktörerna som har deltagit på särskilda aktiviteter är det också enbart dem vi har kunnat nå ut till i utvärderingen. Vad gäller lärare beror det främst på att ytterst få lärare har deltagit i kompetensinsatserna vilket innebär att vi inte kan säga något utifrån denna målgrupp.

Under uppdragets gång har en delårsrapport avlämnats. En del av resultaten sammanfattas i den här rapporten.

Metod och genomförande

Dokumentstudier

I uppstartsfasen av uppdraget tog vi del av relevant dokumentation för projektet, styrdokument kring studie- och yrkesvägledning, samt annat underlag som kunde vara av intresse för att få en ökad förståelse för området. All dokumentation användes som en del av analysen inför framtagandet av utvärderingsmetoder och gav följeforskarna en inblick i hur studie- och yrkesvägledning bedrivs på skolorna.

Verksamhetslogik

Uppdraget inleddes med att en verksamhetslogik utvecklades som sedan låg till grund för framtagandet av utvärderingsmetod. En verksamhetslogik eller programteori som den också benämns är en utvärderingsteori där syftet är att rita upp en bild av hur projektet är uppbyggt med avstamp i resurser, aktiviteter, resultat och effekter på kort -och lång sikt. Betoningen ligger i att analysera i vilken utsträckning det planerade aktiviteter kommer att leda till uppställda mål och effekter. En styrka med verksamhetslogiken är att den bidrar till att fokusera på långsiktiga mål, snarare är de kortsiktiga utfallen av olika aktiviteter. (se bilaga 1)

Verksamhetslogiken presenterades under en workshop med projektgruppen för att ge tillfälle till diskussion och eventuella kommentarer. Det har varit viktigt att projektgruppen är bekant med den verksamhetslogik som har tagits fram eftersom verksamhetslogiken fungerar som ett stöd i utvärderingsprocessen och för att intervjuguider och enkäter är uppbyggda för att svara emot verksamhetslogiken. Verksamhetslogiken har under projekts gång uppdaterats och reviderats till följd av justeringar i projektet.

Processstöd

En av utvärderarnas främsta uppgifter var att informera projektledningen om processer och framsteg i projektet och vägleda projektet mot sina mål. För att kunna följa projektet och vara en aktiv part vad gäller de strategiska frågorna och utmaningarna har följeforskarna kontinuerligt deltagit på styrgrupps-och projektledningsmöten och haft kommunikation med projektledare.

Deltagande observation

I syfte att förstå upplägg och innehåll av kompetensutvecklingsinsatser och andra aktiviteter inom projektet har följeforskarna deltagit på ett flertal utbildningsinsatser, organisationsutvecklingsmöte med en skola och vid anställningsbaren på gymnasiedagarna. Deltagande observation ger förutom kunskap om föreläsningarna även möjlighet att få en bild av deltagarna samt höra deras reflektioner. Det ger också deltagarna ett ansikte på utvärderaren samt möjlighet att ställa frågor.

Webbenkät

GR SYVO har erbjudit totalt 8 kompetensutvecklingstillfällen till studievägledare, skolledare, lärare och arbetslivsrepresentanter samt 2 specifika insatser riktade mot skolledare. Tillfällena är indelade i moduler där varje tillfälle inkluderar en föreläsning och ett frukostseminarie. Som deltagare har man kunnat delta på en hel modul, på flera moduler eller på vissa delar av en modul. Detta gjorde det svårt att få en helhetsbild av hur deltagarna upplever insatsen. Av tidigare erfarenhet vet vi också att det är svårt att få denna målgrupp att svara på enkäter. Vi ville därför inte skicka för många omfattande enkäter då vi riskerar att samma deltagare inte vill svara kontinuerligt på enkäten. Utifrån ovan valde vi att skicka ut en enklare enkät efter varje modul för att dels få bild av hur kompetensinsatserna bidrar till att öka kunskap hos målgruppen, skapa verktyg och metoder och därmed möjliggöra skolutveckling och dels mäta kvalitén i den genomförda modulen.

Enkäterna har skickats via mail till alla deltagare på respektive modul och skolledarutbildning. Projektet har tillhandahållit deltagarlistor med kontaktuppgifter efter varje tillfälle. Målgruppen i enkäten har främst varit studie- och yrkesvägledare och skolledare. Studie- och yrkesvägledare är den målgrupp som har varit föremål för de tätaste mätningarna om man ser till antal enkätomgångar och två intervjuomgångar. Detta eftersom studie- och yrkesvägledare har identifierats som en nyckelgrupp och en grupp som därmed är viktig att följa. Vad gäller skolledarutbildningen skickades en enkät ut efter steg 2 i utbildningen.

Enkäten har nått totalt ut till 343 unika deltagare. Av dessa är 32 deltagare i skolledarutbildningen och 311 deltagare i resterande åtta moduler riktade mot studie- och yrkesvägledare. Enkäterna har sammanställts och analyserats i delrapporter vars resultat kontinuerligt återrapporterats till projektledningsgruppen. I denna rapport kommer resultatet från enkäterna sammanfattas och struktureras efter målsättningar i projektet. Fullständiga delrapporter och resultat finns som bilagor.

Antal deltagare på varje utbildningsmodul, ej skolledarutbildningen inberäknat har varierat. Vi kan dock konstatera att antalet deltagare har rört sig mellan 39-123 personer med ett medelvärde på 43 personer på respektive föreläsning. Antal deltagare på föreläsningarna har ökat i takt med att projektet har fortskridit. Svarsfrekvensen har

varit relativt jämn, d.v.s. den har konstant varit mellan 43-60%.⁶ Ungefär hälften av deltagarna på alla moduler anger att de har deltagit på det tillhörande frukostseminariet. Mot bakgrunden av att denna yrkesgrupp är svår att få svar ifrån bedömer vi att svarsfrekvensen är tillfredställande för att kunna dra lärdomar av genomförda insatser. Som tidigare nämnts är det svårt att dra generella slutsatser. Vi kan dock tolka en "generell bild" av kvalitén på insatserna utifrån deltagarnas upplevelser.

På skolledarutbildningen svarade 15 respondenter efter två påminnelser av totalt 32 respondenter.

Intervjuer

Studie- och yrkesvägledare- För att få en samlad och fördjupad bild av deltagarnas upplevelse av kompetensinsatserna har telefonintervjuer genomförts vid två tillfällen med deltagare som har varit på över hälften av kompetensinsatserna vid tidpunkten för intervju. Efter att fyra moduler hade genomförts identifierades tretton studie- och yrkesvägledare som hade deltagit vid minst fem tillfällen på modul ett till fyra. Av tretton svarade sex slutligen på intervjufrågorna. Efter sju moduler identifierades återigen studie- och yrkesvägledare som hade deltagit på sju eller fler tillfällen. Av 18 identifierade deltagare svarade slutligen fem på intervjufrågorna. Resterande studie- och yrkesvägledare som inte ingick i intervjuomgång ett eller två svarade inte efter påminnelse eller svarade inte på överenskommen intervjutid. Totalt har 11 deltagare intervjuats. Studie- och yrkesvägledarna som har svarat på intervjufrågorna arbetar på en eller flera grundskolor eller inom flera program inom gymnasieskolan.

Organisationsutveckling- I syfte att följa och undersöka vilken påverkan organisationsutvecklingsmomentet i projektet har på skolan har intervjuer gjorts vid två tillfällen med deltagare som ingår i detta moment. Genom baslinjestudie skapas en bild av deltagarnas situation i det initiala skedet av organisationsutvecklingen och används sedan för att kunna följa deltagarnas och organisationens utveckling genom insatsen. Det senare görs via ett antal så kallade benchmarks d.v.s. hållpunkter eller områden såsom förändringsarbete och organisationsutveckling och samverkan med arbetslivet som i sin tur också bryts ned i underfrågor. Baslinjestudien genomfördes i form av intervjuer med fyra studie- och yrkesvägledare och två rektorer inom Kunskapsförbundet Väst i Trolhättan. Samtliga deltagare arbetar inom gymnasieskolan.

Jobbskuggning- För att beskriva och dokumentera hur projektet har möjliggjort att skola och arbetslivet närmar sig har även intervjuer genomförts med arbetslivsaktörer och studie- och yrkesvägledare som har deltagit i aktiviteten jobbskuggning. Av 10 anmälda studie- och yrkesvägledare har slutligen 3 intervjuats. Av 4 arbetslivsaktörer har två intervjuats. Samtliga har informerats via mail samt påminnelse om tid för intervju.

---

⁶ För specifikt antal deltagare och svarsfrekvens på enskilda moduler se bilaga 2 och delrapporter.

Vid samtliga telefonintervjuer har ett semi -strukturellt intervjumetod använts vilket innebär frågor som ger möjlighet till uppföljningsfrågor. Deltagarna har informerats om syfte med intervjun och hur informationen ska användas samt garanterats anonymitet. Med deltagarnas godkännande har intervjuerna spelats in och sammanfattats för att sedan sammanställas och analyseras.

4. Projektets resultat

I detta kapitel presenteras projektets resultat. Kapitlet är strukturerat efter huvudsakliga målsättningar i projektet.

Rustad för att vägleda elever i en förändrad omvärld

Projektet har erbjudit flertalet kompetensutvecklingsinsatser i olika teman. Utvärderingen har undersökt om projektets aktiviteter bidrar till att utveckla målgruppens kunskap om metoder och verktyg med syftet att stärka studie -och yrkesvägledare i deras arbete. I undersökningen av kompetensutvecklingsinsatserna ingår frågor om hur deltagarna har upplevt de olika föreläsningarna i förhållande till förväntningar, ökad kunskap, nya metoder och verktyg samt vilka behov som finns för att ytterligare utveckling av arbetet med studie -och yrkesvägledning på skolan samt implementering av metoder och verktyg.

Förväntningar

Överlag har respondenterna angett ökad kunskap om vägledning och arbetsmarknad, erfarenhetsutbyte och att aktiviteten riktar sig till studie-och yrkesvägledare som anledningar till varför man har valt att delta i GR SYVO projektet. Resultaten från samtliga enkäter visar att en majoritet av deltagarna tycker att modulerna motsvarar de förväntningar som fanns på föreläsningen och frukostseminariet väl. De föreläsningar som lyfts fram som mindre användbara är föreläsningen om Entreprenörskap, Arbetsmarknaden idag och imorgon samt Coachande vägledning. Enligt kommentarerna beror detta främst på att föreläsningarna tenderat att bli för teoretiska medens det finns en tydlig efterfrågan av konkreta verktyg.

"Det blir gärna mycket prat kring vad man kan göra, men det är hur man konkret ska göra för att eleverna ska få någonting med sig som är intressant för mig!" (studie-och yrkesvägledare)

I några utav fallen uttrycker respondenterna att föreläsningarna har varit missvisande på det sätt att rubriken och informationen inte återspeglats i själva föreläsningen. Deltagarna tycker dock överlag att insatserna är relevanta och givande och ser en nytta

med att ett projekt har tillägnats främst studie – och yrkesvägledare vilket de menar görs allt för sällan.

”Det är mycket bra och mycket viktigt att GRSYVO finns för det visar att det finns ett behov och möjlighet till diskussion med olika professioner.” (studie-och yrkesvägledare)

I djupintervjuerna med studie -och yrkesvägledare framgår det att förväntningarna på GR SYVO projektets inverkan på skolan som helhet är obefintliga eller mycket vaga. De främsta anledningarna som anges är brist på stöd av skolläda, brist på kunskap hos övrig personal på skolan om vikten av studie – och yrkesvägledning samt brist på gemensam samsyn i skolan vad gäller studie-och yrkesvägledning.

Vad gäller förväntningar på frukostseminariet ansåg mer än hälften på samtliga moduler att det motsvarade deras förväntningar i stor eller mycket stor utsträckning. Moment som lyfts fram som särskilt givande var bland annat att man tyckte tillfällena gav möjlighet till diskussion med andra deltagare och att förankra kunskap från föreläsningarna.

”Jättebra att vi hade små workshops. Fortsätt med det. Det gör att man håller sig aktiv och faktiskt diskuterar sin verksamhet ” (studie-och yrkesvägledare)

Ökad kunskap, verktyg och metoder

Genom deltagande på föreläsningarna har en majoritet av deltagarna på samtliga moduler fått ny kunskap, metoder och utvecklat nätverk för att stärka sitt arbete att vägleda elever. På frågan vad man fick med sig från föreläsningen svarar de flesta olika verktyg, erfarenhetsutbyte och ökad kunskap. Detta stämmer väl överens med de förväntningar man har angett med sitt deltagande i GR SYVO. Deltagarna tycker också att det har varit inspirerande, att de har fått nya idéer och att det har satt igång deras tankar.

*”Testat webservice, har genomsyrat tänket i samtalet med eleverna. Utbildningen ang. Elever med speciella behov har tänket förändrats att man måste tänka vidare i samtal med dessa elever. Fungerar även i råd till övriga medarbetare på skolan.”
(studie-och yrkesvägledare)*

Vidare anger en av de intervjuade att föreläsningen om att minska avbrott och avhopp i skolan har gett honom verktyg att använda i samtal med föräldrar och elever. Informanten har använt sig av statistik och forskning som tagits upp på föreläsningarna för att betona vikten och driva utvecklingen av studie- och yrkesvägledningsarbetet på skolan. En annan av respondenterna svarar att hon har förstått vikten av It och teknik och att hon kommer att integrera detta i sina samtal med elever.

”Jag har fått större förståelse för hur ungdomar tänker.” (studie-och yrkesvägledare)

Samtidigt finns respondenter som genomgående i enkäterna anger att användbarheten och relevansen av metoderna/verktygen från seminariet och frukostseminarierna är liten i ens dagliga arbete. På frågan vilken betydelse kursen har haft för ens dagliga arbete svarar en respondent:

"Inte specifikt utan snarare allmänt i vardagen att man tänker till, reflekterar över det man har lärt sig." (studie-och yrkesvägledare)

Därmed finns delvis en diskrepans mellan vad man upplever att man fått med sig och hur man de facto använder sig av desamma i praktiken. Utifrån kommentarerna kan vi utläsa att svårigheten att implementera verktyg och metoder i sin verksamhet kan bero på flera orsaker men främst framgår att man arbetar i en komplex struktur, oftast på flera skolor samtidigt samt avsaknad av stöd och struktur på skolan för att kunna implementera metoder och verktyg. Samtidigt är det viktigt att också understryka att det finns en stor tolkningsutrymme bland respondenterna vad som menas med verktyg och metoder och vilka förväntningar som finns på att få fram ett användarvänligt material. Många gånger ses metoder och verktyg som färdiga checklistor och inte som ett förhållningssätt i dagligt arbete.

"Det är svårt för studie- och yrkesvägledare att använda sig av den här utvärderingen om man inte har sin rektor eller pedagog med sig. Man har helt enkelt inte madat att göra så mycket själv utan det får kraft och verkan först när man är fler från samma skola/verksamhet." (studie-och yrkesvägledare)

De utvecklingsmöjligheter som nämns är tydligare kommunikation om föreläsningens innehåll samt möjlighet att påverka innehållet i kompetensutvecklingsinsatser, interaktiva övningar och gemensamma föreläsningar för studie – och yrkesvägledare och rektorer.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att deltagarna tycker att GR SYVO har fyllt ett stort tomhål som finns bland studie och yrkesvägledarna inom Västra Götalands region. Förutom GR SYVO är det få insatser som har dedikerats studie -och yrkesvägledare och dess roll inom skolan. Deltagarnas förväntningar på utbildningen om ökad kunskap, nya verktyg och kontakter och erfarenhetsutbyte är uppfyllda vilket antyder att studie -och yrkesvägledarna har blivit stärkta i sin roll och sitt arbete. Övergripande har detta lett till ett förändrat förhållning- och arbetssätt inom ramen för det egna arbetet. Resultatet visar också att det finns utmaningar med att skapa en hållbar struktur på många skolor kring studie - och yrkesvägledningen.

Studie -och yrkesvägledning i skolan - hela skolans ansvar

Ett av målen i projektet är att utveckla studie -och yrkesvägledningen till att bli hela skolan ansvar. Genom kompetensutvecklingsinsatserna och stöd i organisationsutveckling på skolorna skapade projektet förutsättningar för att förändringsarbete på skolan initieras som förhoppningsvis leder till att studie- och yrkesvägledning blir hela skolans ansvar.

Resultat från utvärderingen visar att flera studie -och yrkesvägledare anser att dem är relativt ensamma i sin roll på skolan att vägleda elever i utbildnings -och arbetslivslandskapet. Denna bild förstärks i första intervjuomgången⁷ med studie-och yrkesvägledare. Ingen av respondenterna anser att det finns ett samarbete på skolan vad gäller studie - och yrkesvägledningen. Detta främst eftersom man saknar stöd från skolledningen vilket man menar är en förutsättning för att vägledningsarbetet ska kunna utvecklas på hela skolan. Samtliga sex som intervjuades anger t.ex. att dem inte har en arbetsbeskrivning eller direkt stöd för att gå på fortbildningen vilket antyder att det är enbart upp till vägledaren hur ens arbete planeras och appliceras i verksamheten. Vid andra intervjuomgången med studie - och yrkesvägledare i slutet på projektet framgår dock att samtliga intervjuade har en arbetsbeskrivning och nedskrivna mål med sitt arbete.⁸ Informanterna som intervjuades vid detta tillfälle delvis samma personer som intervjuats. Dock har flera av informanterna inte intervjuats tidigare varför det är svårt att säga om det har skett en förändring över tid. Däremot kan vi se att flera studie-och yrkesvägledare arbetar utifrån tydliga arbetsriktlinjer. Detta i sig behöver dock inte betyda att studie -och yrkesvägledningen involverar hela skolan.

Resultat från samtliga enkäter visar att studie-och yrkesvägledare efterfrågar skolledares engagemang och ansvarstagande för att kunna möjliggöra en förändring av studie -och yrkesvägledningen på hela skolan.

"Bjud in rektorer-andra anställda inom skolan så att studie och yrkesvägledningen kan bli hela skolans ansvar!"(studie-och yrkesvägledare)

Till följd av efterfrågan, kompletterade GR SYVO projektets aktiviteter och skraddarsydde två utbildningar riktade specifikt till skolledare med syftet att erbjuda konkreta verktyg för att arbeta studie-och yrkesvägledning i hela verksamheten.

En webbenkät skickades ut till samtliga skolledare som medverkat på utbildningarna. Utifrån respondenternas svar kan konstateras att en majoritet av skolledarna tyckte att föreläsningarna var givande och motsvarade deras förväntningar i stor eller mycket stor utsträckning. En majoritet av de svarande anger även att man tycker att man har fått med sig verktyg och metoder att arbeta vidare med i sin verksamhet. Deltagarna anser att alla

---

⁷ Intervju med studie och yrkesvägledare som deltagit vid minst fyra tillfällen.

⁸ Intervjuer med deltagare som har deltagit i fler än 7 tillfällen

moment i utbildningen var användbara i stor eller mycket stor utsträckning. Flest deltagare anger att redogörelsen för styrdokumentet och de allmänna råden samt redogörelse för hur studie- och yrkesvägledararbetet ser ut i skolorna var mycket användbara. Vad gäller frukostseminariet tycker de flesta att tillfället var relevant men några kommenterar att man saknade mer konkreta exempel på hur man kan göra i praktiken.

"Saknade lite mera hands-on, ex workshop kring att planera hur ett "SYV-hela skolans-ansvar-pilot-upplägg" skulle kunna se ut. Saknade att få lite ramar, för det är detta som saknas i skolan idag."(skolledare)

I kommentarerna framgår det att man behöver förutsättningar för att kunna arbeta med att utveckla studie- och yrkesvägledningen på hela skolan. Respondenterna anger också att dem behöver politikernas stöd, forum för möten samt goda exempel för att utveckla samverkan mellan arbetsliv och skola.

" Ibland undrar jag faktiskt vad man vill uppnå. Att folk jobbar mer och att man istället kan dra ner på den samlade vägledningsresursen. Annars skulle staten satsat på vägledningen 2006 när man såg bristerna. Bristerna berodde på tidigare nedskärningar inte på vägledarnas oförmåga att vägleda. Då tar man till det populära begreppet samarbete och samverkan. Visst är det bra, men det kan tyvärr inte kompensera det faktum att man inte satsar på vägledningen i form av förutsättningar som möjliggör detta arbete. För skolledarnas del är det också pressat och de prioriterar det nödvändiga pedagogiska arbetet. Jag har förslag på att det läggs i de nya karriärtjänsterna för lärare, hos de som vill arbeta med frågorna naturligtvis! Bra idé tycker jag själv..."(skolledare)

Sammanfattningsvis finns det en diskrepans mellan studie -och yrkesvägledarnas roll och främst ledningen på skolan men också övrig personal som lärare. Detta menar studie - och yrkesvägledare är det främsta hindret för att uppnå en vägledning som genomsyrar hela skolan och leder till att eleverna får väl underbyggd vägledning som utgår från elevens intressen och förutsättningar. Skolledare å andra sidan menar att det saknas förutsättningar för att kunna arbeta och utveckla studie- och yrkesvägledning på hela skolan i form av resurser och politiskt stöd.

Stöd i organisationsutveckling

Förutom kompetensutveckling i syfte att stärka studie -och yrkesvägledare och skolledare har GR SYVO erbjudit stöd i organisationsutveckling, d.v.s. vara ett stöd i skolornas/ enhetens arbete med att utveckla studie -och yrkesvägledararbetet. Kunskapscentrum i Vänersborg och Trollhättan, valde att vara med och i slutet på vårterminen 2013 inleddes samarbetet med studie -och yrkesvägledare samt rektorer inom ett kommunalförbund. I syfte att utvärdera om insatsen lett förändringsarbete av studie -och yrkesvägledningen på skolan genomfördes intervjuer med deltagarna innan och i slutet av insatsen. Intervjufrågorna handlade om hur studie -och

yrkesvägledningsarbetet på skolan såg ut vid start, vilka behov som fanns, hur samverkan med arbetslivet såg ut och förväntningar med insatsen.

Vid första tillfället för intervju angav respondenterna att dem inte har några tydligt uppsatta mål med sin roll på skolan. Arbetet är utformat beroende på vad skolans elever behöver för vägledning samt information. Respondenterna angav att det var för tidigt i insatsen för att ha kunnat identifiera några konkreta behov i deras roll och organisationen.

Vad gäller samverkan med arbetslivet tycker samtliga studie- och yrkesvägledare att det fungerar bra. Respondenterna hänvisar till kontakten med högskolor, praktikplatser samt med försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Studie- och yrkesvägledarna känner till begreppet "entreprenöriellt lärande" och samtliga har kommit i kontakt med begreppet i nya läroplanen och vet att det talas om detta ute på skolorna. Samtidigt har dem svårt att förklara vad det står för. Av erfarenhet vet vi att det finns en tendens att man blandar ihop begreppen entreprenörskap och entreprenöriellt lärande vilket bidrar till att begreppen blir förvirrande och svåra att definiera.

Intressant är dock att båda rektorerna anger att dem är införstådda med begreppet och har arbetat länge med det. En rektor har deltagit i projektet STEPS som processledare. Däremot betonar rektorerna att inom Kunskapsförbundet Väst används inte begreppet fastän delar av det entreprenöriella förhållningssättet genomsyrar dagligt arbete. Detta förklarar delvis orsaken till att studie- och yrkesvägledarna har svårt att förklara begreppet entreprenöriellt lärande men antyder samtidigt att det finns ett tydligt gap mellan skolan och studie- och yrkesvägledare. Det ger också upphov till frågan varför studie- och yrkesvägledarna inte är inkluderade i skolans arbete med entreprenöriellt lärande.

Av intervjuerna framgår att det inte finns ett strukturerat sätt att arbeta på skolan för att ta vara på kompetenser och kontakter inom desamma. Snarare är det beroende vem som är studie- och yrkesvägledare på skolan som avgör huruvida man tar tillvara på kompetenser eller ej.

Ekonomi och nedskärningar inom skolans verksamhet anses av studie- och yrkesvägledarna vara de största utmaningarna för att kunna genomföra en utveckling av studie- och yrkesvägledarnas arbete på skolan. Den stora utmaningen enligt rektorerna är tiden, organisationsförändringar och svårigheter med samsyn kring vilka projekt som ska prioriteras är största hindren för organisationsutvecklingen. Det finns därmed en tydlig skillnad mellan hur studie- och yrkesvägledarna och skolledarna ser på utmaningarna för att utveckla studie- och yrkesvägledarnas arbete på skolan.

Samtliga respondenter har som mål med deras deltagande i projektet att stärka och medvetandegöra studie- och yrkesvägledarens roll på skolan så att skolan får en enhetlig syn på studie- och yrkesorienteringen. Alla har en förhoppning att GR SYVO kan bidra till att skolorna uppnår målsättningarna. Dels genom kunskapsutveckling och handledning

för studie-och yrkesvägledarna och rektorer vilket i sin tur kan vara en katalysator för vidare arbete med att utveckla studie-och yrkesvägledningsarbetet på skolan och dels genom kontakt och nätverk med andra skolor i regionen.

Vid andra intervjuomgången framgår det att arbetet med studie -och yrkesvägledningsutvecklingen har kommit i gång. GR SYVO har varit ett stöd i att utveckla gruppens förmåga att samarbeta vilket är en förutsättning för att utveckla studie -och yrkesvägledningsarbetet vidare. Detta har i sin tur möjliggjort ett öppet samtal med rektorer och studie -och yrkesvägledares roll på skolan har lyfts.

”Vår roll har förtydligats och syvarena har fått ta en tydligare roll. Att gruppen har utvecklats tillsammans och utvecklats har inneburit ett stort mervärde i form av gemensam grund och syn på syvs roll” (studie-och yrkesvägledare)

Gruppen har med stöd av GR SYVO utvecklat en handlingsplan för studie- och yrkesvägledningsarbetet. Utifrån handlingsplanen vill man utveckla kvalitetsmått för att systematiskt följa upp arbetet och skriva tydliga arbetsbeskrivningar.

”Viktigast är att tydliggöra syvs roll kontra andra uppgifter som görs på skolan. Koppla till hela skolan. Tydliggör opartiskhet och kunskap om de allmänna råden etc.” (studie-och yrkesvägledare)

Arbetsgruppen har efterfrågat fortsatt stöd från GR SYVO i färdigställandet av handlingsplanen.

Samverkan mellan skola och arbetsliv

Ett utav målen i projektansökan är att skapa samverkan mellan skola och arbetsliv. I framtagandet av verksamhetslogiken belystes dock en diskrepans mellan projektets aktiviteter och uppställda mål vilket tydliggjorde att projektet på ett övergripande plan syftar till att skapa förutsättningar för att utveckla samverkan mellan skola och arbetsliv snarare än att skapa samverkan *per se* mellan desamma. Genom projektets insatser skapas samverkan på individnivå genom kunskapsutbyte mellan studie -och yrkesvägledare och arbetslivsaktörer.

För att skapa förutsättningar för samverkan mellan skola och arbetsliv har GR SYVO genomfört olika insatser som jobbskuggning och forum där skola och arbetslivsaktörer bjudits in för att mötas. I syfte att utvärdera dessa insatser har följeforskningen dels deltagit på de olika tillfällena och dels intervjuat medverkande i de olika insatserna.

Studie - och yrkesvägledare

Utifrån intervjuerna med studie - och yrkesvägledare kan man konstatera att en majoritet av respondenterna tycker att det finns samarbete med arbetslivet på skolan. När man ser till sin egen yrkesroll som studie-och yrkesvägledare tycker man dock att detta samarbete inte finns i lika stor utsträckning.

"Nej .det har att göra med att jag inte har det i min roll riktigt. Har inte hand om prao. Utan när det är aktuellt kontaktar eleverna AF. Arbetar inte så på skolan." (studie-och yrkesvägledare)

"Samarbete kan vara en partnerbank, lite spridda skurar. Tycker att detta ytterst är en rektorsfråga." (studie-och yrkesvägledare)

Citat visar att förutsättningarna ser väldigt olika ut beroende på hur studie – och yrkesvägledare arbetar på skolan. På frågan om studie-och yrkesvägledare tycker att GR SYVO har lett till ökad samverkan med arbetslivet svarar en majoritet att man inte tycker att GR SYVO har lett till ökad samverkan med arbetslivet.

"Nej inte följd av projektet men man har startat en arbetsgrupp som kommer att utveckla detta på skolan." (studie-och yrkesvägledare)

En respondent antyder dock att det finns planer på att göra en inventering av hur man samarbetar med arbetslivet på olika sätt.

"Det finns tankar på att samla arbetslagsledarna från samtliga program för att samla kunskaper och kontakter med arbetslivet på ett ställe och göra en kartläggning enligt de metoder som de fick lära sig på kursen" (studie-och yrkesvägledare)

Huruvida detta kan anses som en indikator på att samarbete med arbetslivet finns på skolan eller inte samt om GR SYVO har lett till ökad samverkan är svårt att bedöma. Snarare uppstår frågan om hur studie – och yrkesvägledare tolkar samverkan samt hur man tolkar sin roll i förhållande till samverkan med arbetslivet, d.v.s. ingår det i ens arbetsuppgifter att samverka med arbetslivsaktörer.

Några respondenter nämner att dem tycker tillfällena som erbjudits där arbetslivaktörer och skolan sammanförts har varit mycket givande.

"Kunskap och framtid mässan, speedmeeting var fantastiskt bra! Fick träffa många aktörer och utbyta information." (studie-och yrkesvägledare)

Sammanfattningsvis kan vi utifrån svaren från deltagarna tolka det som att det finns ett samarbete på skolan med arbetslivet. Detta kan dock uttrycka sig på olika sätt beroende på hur förutsättningarna ser ut. Vad gäller uppfattningen om GR SYVOs insats har bidragit till att öka samverkan med arbetslivet är det därför avgörande två faktorer, hur

man tolkar samverkan och vilka förutsättningar man har på skolan att samverka. Det vi kan se är att GR SYVO projektet har skapat förutsättningar för att de olika målgrupperna ska mötas.

Jobbskuggning

Jobbskuggning är en metod som ska bidra till ökad kännedom om olika branscher, ge en omvärldskunskap och förutsättningarna för samverkan mellan skola och arbetsliv. Erfarenheterna av detta kommer såväl studie- och yrkesvägledare som skolan att kunna dra nytta av i det fortsatta arbetet med skola och arbetslivsfrågor. Genom att jobbskugga kan studie- och yrkesvägledare visa arbetslivets möjligheter och behov samt bättre synliggöra de många resurser som finns för unga människor.

Utifrån verksamhetslogiken är jobbskuggningens insatsen en av några insatser inom projektet som direkt sammanför arbetslivsaktörer och studie- och yrkesvägledare. Följeforskarna har närvarat på ett möte med deltagare som ingick i en pilot-jobbskuggning under våren för att få en förståelse för vad insatsen innebär, förväntningar från deltagare samt vilka mål som ska uppnås. Detta för att i ett senare skede när den ordinära jobbskuggningen sätter igång lättare kunna följa upp insatsen. Från samtal med ansvarig för insatsen samt deltagare framgick det att insatsen först och främst syftar till att skapa möjlighet för studie- och yrkesvägledare att jobbskugga en arbetsplats inom önskat område för att lära sig mer om arbetsplatsen och vilka kompetenser som efterfrågas. Här sker samverkan framför allt på individnivå mellan studie- och yrkesvägledare och arbetslivsaktörer där dem utbyter erfarenhet och kunskaper som på sikt kan leda till ökad samverkan mellan skola och arbetsliv.

Projektet har erbjudit flertalet jobbskuggningstillfällen på olika arbetsplatser som GRYAB, Sahlgrenska, Energibolaget, Juristfirman Vide och Tolkningsförmedlingen. Dock har färre studie- och yrkesvägledare än väntat anmält intresse. Detta är särskilt anmärkningsvärt mot bakgrunden att det i webbenkäterna till studie- och yrkesvägledare framgår att man vill ha mer branschinformation. Väldigt få och i vissa fall inga kom slutligen till tillfällen trots att man anmält intresse. Detta tror vi dels kan bero på att det är svårt att avsätta tiden som krävs för att delta på jobbskuggningen och dels att man behöver prioritera vilka insatser man ska delta på. Beroende på var man arbetar kan det t.ex. innebära en längre resa.

Följeforskarna har talat med ett par deltagare samt arbetslivsaktörer som deltog på jobbskuggningen. Studie- och yrkesvägledarna är mycket nöjda med jobbskuggningen och tycker att tillfällena bidrar till att skapa samverkan mellan skola och arbetsliv.

"Bra med jobbskuggningen eftersom man kunde välja branscher där man kände sig osäker på vad som krävdes. Finns stor poäng." studie- och yrkesvägledare)

”Det är ett givande och tagande. Arbetsplatserna får även ta del av hur skolan arbetar idag. Utbyte av erfarenhet.” (studie-och yrkesvägledare)

En studie – och yrkesvägledare anger att tanken är att man ska delge övrig personal om projektet och jobbskuggningsbesöken för att inspirera.

Vad gäller arbetslivsaktörerna anger båda att de ser stor nytta i att ha en samverkan med skolan. Genom jobbskuggning har arbetslivsaktörerna möjlighet att förmedla information om yrket, vilka kompetenser och färdigheter som efterfrågas och vad som förväntas av nyutexaminerade studenter inom området. Detta menar en av arbetslivsaktörerna är väldigt viktigt eftersom man har märkt en stor diskrepans mellan vad man efterfrågar och studenters färdigheter efter avslutad utbildning.

Båda säger att dem fortsättningsvis har stort intresse av att ingå i jobbskuggning eller likdanande insatser med syftet att föra samman skola och arbetsliv. Man hade dock önskat att det kom fler på jobbskuggningen vid dessa tillfällen.

Ökad förståelse och lärande genom transnationella insatser

För att öka förståelse för andra aktörer med entreprenörskap i fokus samt skapa forum för lärande har GR SYVO projektet förlagt ett kompetensutvecklingstillfälle i Barcelona. Transnationellt samarbete är en viktig del av GR SYVO. Genom att tillsammans få inspiration kring hur andra regioner och städer stärkt sin entreprenöriella profil, förbättras möjligheterna att entreprenörskap blir ett naturligt val även i Göteborgsregionen.

GR SYVO valde Barcelona som rese-mål då staden på kort tid byggt upp en levande och stark verksamhet knutet till entreprenörskap. Vidare har flera olika aktörer gått samman och skapat ett gemensamt entreprenörskapshus (Activa) där man utifrån sina olika profiler och verksamheter erbjuder en helhetslösning till stadens invånare, och på så sätt stärkt den entreprenöriella profilen i regionen. Utöver den här satsningen pågår ett trettiotal andra entreprenörskapssatsningar i och runtomkring staden. Kompetensutvecklingsresan till Barcelona vände sig till nyckelpersoner som arbetar med entreprenörskap i Göteborgsregionen utifrån olika ingångar.

Under resan besöktes fler olika verksamheter som på olika sätt bidrar till att skola och arbetsliv närmar sig samt främjar tillväxt och minskad arbetslöshet. 15 personer bjöds in att delta på resan till Barcelona. Representanterna bestod av olika entreprenörskapsinitiativ i GR's upptagningsområde samt skolrepresentanter.

För att skapa delaktighet och förankring av insatsen genomfördes ett par workshops under resan där deltagarna dels fick diskutera förväntningar på studiebesöken utifrån sina egna verksamheter, och dels dela med sig av vad man tog med sig tillbaka. Dessutom fick deltagarna en svara på en utvärdering i slutet av resan. Av tretton deltagare svarade

tio på enkäten. Svaren antyder att en majoritet av deltagarna tyckte att studiebesöken och resan var mycket givande. Resan och Studiebesöken medförde framför allt konkreta tips på hur man kan göra vilket bidrog till intressanta och utveckling av idéer hur gå vidare i Göteborgregionen, och skapade ett nätverk. På frågan vad man tar med sig i egen verksamhet och det fortsatta arbetet med entreprenörskap i regionen svara två deltagare:

”Främst det fina nätverket och kontakterna jag fick med de andra deltagarna från alla organisationerna som var med. Också att få dela upplevelserna/studiebesöken med dem så att vi gemensamt kan gå vidare med våra egna planer på ett Entreprenörshus. Nu har vi något konkret att utgå ifrån. Roligt och lärorikt att få se hur de har lyckats i Barcelona!”
(studie-och yrkesvägledare)

”Att samverka tillsammans med fler organisationer för att bredda arbetet med entreprenörskap i regionen.” (studie-och yrkesvägledare)

Arbetet med de horisontella kriterierna

Jämställdhets- och tillgänglighets perspektiv i projektet har integrerats på flera olika sätt. Bland annat har man i projektets startskede identifierat hur man ska få in följande perspektiv i olika aktiviteter. Nedan följer en beskrivning av projektets delar.

I alla utbildningsmoduler finns ett tydligt inslag av att en av utgångspunkterna ska vara jämställdhet och tillgänglighet. Detta kommer att följas upp i utvärderingarna av dessa utbildningar. En kompetensutbildningsmodul riktar sig specifikt mot elever med specifika behov, där jämställdhet och tillgänglighetsperspektivet är en viktig del av utbildningen. Ett av målen i projektet är att studie- och yrkesvägledare ska ha fått ökad kunskap och blivit stärkta i sina möjligheter att möta elever på bästa sätt för att bidra till ökad jämställdhet.⁹

Projektet har även genomfört aktiviteter som exempelvis Gymnasiedagarna och Mötesplatsskola där vissa delar fokuserar särskilt på jämställdhet, exempelvis för att minska könssegregering på arbetsmarknaden, och tillgänglighetsperspektiv för att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att inte missgynnas på arbetsmarknaden. Vidare har arbetet med jämställdhetsintegrering följt upp i projektet genom att titta på projektdeltagande utifrån kön för att få fram statistik kring manligt/kvinnligt deltagande. Denna statistik har analyserats för att synliggöra hur manligt/kvinnligt deltagande påverkat projektet.

Tillgänglighetsperspektivet ska på ett självklart sätt genomsyra samtliga projektaktiviteter. Att skapa tillgänglighet är nödvändigt för personer med

---

⁹ Se resultat från kompetensutvecklingsinsatser

funktionsnedsättningar men skapar även en underlättad och bekväm miljö för de som inte har någon funktionsnedsättning. Under genomförandet av projektet har rutinerna, insatserna och lokalerna för kurser och konferenser kontinuerligt utvärderats med ESFs fyra definitioner om tillgänglighet som utgångspunkt.

3. Analys av resultat

I analysen kommer fokus ligga på aspekter som vi finner särskilt intressanta för att dra lärdomar av erfarenheter gjorda under projektets gång. De aspekterna är studie- och yrkesvägledarnas roll och utvecklingsarbete inbegripet lärare och skolledare på skolan, samverkan mellan skola och arbetsliv samt processer som har identifierats bidra till måluppfyllelse.

Studie- och yrkesvägledarnas roll och utvecklingsarbete inbegriper lärare och skolledare på skolan

Studie och yrkesvägledare inom regionen har blivit stärkta i sin roll genom GR SYVOs kompetensutvecklingsinsatser. Utifrån utvärderingen av insatserna kan man konstatera att kompetensutvecklingsinsatserna har bidragit till att studie- och yrkesvägledare har fått ökad kunskap, verktyg och förståelse för bättre möjligheter till vägledning samt förutsättningar och förståelse för bättre möjligheter till samverkan med arbetslivet. Det framgår dock av undersökningarna att det upplevs som svårt att applicera de nya metoder och verktyg med syftet att uppnå utveckling av studie- och yrkesvägledarnas roll på skolan eftersom många menar att den struktur som krävs för att tillämpa desamma inte finns.

En del av denna struktur är avsaknaden av engagerade skolledare och bristen på samarbete med övrig personal på skolan. Av undersökningarna framgår att det finns en stor efterfrågan av stöd från skolledare. Inte minst önskar man att skolledare involveras i kompetensutvecklingen för att kunna stödja att studie- och yrkesvägledningsarbetet blir en mer integrerad del av skolans arbete. Utifrån detta finns det skäl att anta att det innebär svårigheter för studie- och yrkesvägledarna att själva genomföra förändringar, både i sin egen arbetssituation och i skolan som helhet, utan stöd från skolledning och samarbete med övriga yrkesgrupper på skolan. Resultatet stämmer väl överens med skolinspektionens granskningsrapport av studie- och yrkesvägledningen inom skolan. Granskningen visar att i 26 av 34 skolor som ingår i granskningen är ansvarsfördelningen det största utvecklingsområdet. Vanligt förekommande är att huvudman och rektor inte tar sitt ansvar samt att det inte finns system och rutiner för vägledningen. Utvecklingen hänger dock sällan på en enskild person utan likt en skolledares kommentar i denna rapport måste det även finnas en förändringsbenägenhet och öppenhet för samarbete hos övrig personal.¹⁰

Även om det inte är projektets mål att ändra skolans organisation är det ett mål att utveckla studie- och yrkesvägledningsarbetet på skolan och kompetensutveckling i sig självt leder ingenstans om det inte har en mottagare och förvaltare. Det är därför en

---

¹⁰ <http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/syv/kvalgr-syv-rapport.pdf>, s 30

förutsättning att det finns en organisationsstruktur som kan tillgodose sig studie -och yrkesvägledare samt övrig personals nya kompetens och metoder.

Möjligheten att utveckla studie -och yrkesvägledningsarbetet är dock inte alltid avhängigt att det finns en väl fungerande organisationsstruktur på skolan. Hur studie -och yrkesvägledningen är organiserad har visat sig i projektet ser väldigt olika ut vilket påverkar möjligheten att utveckla studie -och yrkesvägledningen på skolan. I en del områden arbetar man till exempel utifrån ett Vägledningscentrum, som i Göteborgsregionen, där antal studie -och yrkesvägledare är fördelade på flera skolor. I dessa fall är det svårare att tillämpa hela skolans ansvar samt att utveckla studie -och yrkesvägledningsarbetet eftersom studie -och yrkesvägledarna inte är en naturlig del av arbetslagen på skolan. Tidigare studier visar att begränsad arbetstid och arbete på flera skolor minimerar möjligheten till kontakt och relationsbyggande med elever och lärare vilket bidrar till begränsat stöd i varandras vägledningsarbete med eleven.¹¹ Detta i sin tur påverkar kvalitén i den vägledning som erbjuds eleven och som eleven enligt lag har rätt till. Utgångsläget i förhållande till målet att utveckla studie-och yrkesvägledningsarbetet på skolan är därmed inte homogent och frågan uppstår om målen i projektet men också den nya läroplanen är beroende förutsättningarna.

Genom att uppmärksamma behovet hos studie – och yrkesvägledare har GR SYVO satt ljus på utmaningar som skolan står inför för att studie - och yrkesvägledningen till fullo skall kunna utöva sin roll på skolan. Projektets erbjudande att vara ett stöd i en skola eller kunskapscentrums organisationsutveckling har visat sig, om än liten skala i Trollhättan, att det kan få väldigt goda resultat att gemensamt och i dialog med ledning skapa en samsyn av vad studie – och yrkesvägledning innebär och hur man kan arbeta för att uppfylla de riktlinjer som finns. Stödet från GR SYVO har varit avgörande i Kunskapsförbundet Väst utvecklingsprocess vilket har resulterat i att studie –och yrkesvägledare tillsammans har drivit processen att generera en samsyn och handlingsplan för hur studie – och yrkesvägledningen bör vara utformad för att tillgodose elevernas behov på skolan.

GR SYVO har också lett till att man börjar identifiera vad som krävs i form av insatser för att skapa lärande miljöer. Utifrån behovet och efterfrågan hos studie -och yrkesvägledare att skolläring måste involveras skräddarsyde projektet två skolläringarutbildningar med syftet att ge skolläringar kunskap och metoder för att kunna utveckla studie -och yrkesvägledningsarbetet på skolan.

---

¹¹ Lgr 2011 avsnitt 2.6

Samverkan mellan skola och arbetsliv

På skolan finns en samverkan med arbetslivet. Få studie- och yrkesvägledare upplever dock att de själva samverkar med arbetslivsaktörer. Undersökningarna visar att studie- och yrkesvägledare arbetar på väldigt olika sätt och har olika syn på vad som ingår i studie- och yrkesvägledares arbetsroll. Detta innebär naturligtvis också att samverkan mellan skola och arbetsliv kan tolkas på olika sätt samt att det troligtvis finns dem som inte anser att dem ska ägna sig åt samverkan utan vägledning. Samverkan med arbetslivet utgörs vanligast i form av prao eller studiebesök på arbetsplatser. Dock tydliggörs sällan kopplingen mellan dessa aktiviteter och vilka erfarenheter de ska resultera i vilket ofta resulterar i att det blir en enskild händelse och inte en integrerad del av skolan.¹² Beroende på om till exempel hanteringen av prao ingår i ens arbetsuppgifter eller inte skulle ovan kunna vara en av anledningarna till att flera studie- och yrkesvägledarnas upplever att samverkan finns på skolan men inte inom det egna arbetsområdet.

Projektets insatser för att öka samverkan mellan skola och arbetsliv har bidragit till ömsesidigt utbyte av kunskap samt förståelse för bättre möjligheter till samverkan hos deltagarna. Samverkan har därmed skett på individnivå och som tidigare diskuterats inför utformandet av verksamhetslogiken skapas *förutsättningar* för samverkan på längre sikt mellan skolan och arbetslivet. Jobbskuggningen och gymnasiedagarna är främst de insatser som har nått ut till båda målgrupperna studie- och yrkesvägledare och arbetslivsaktörer. Vad gäller jobbskuggningen är det dock få studie- och yrkesvägledare som har deltagit på tillfällena trots att det funnits en efterfrågan på liknande aktiviteter. Detta beror troligtvis inte på lite intresse utan snarare på tidsbrist varför en annan motsvarande aktivitet eventuellt hade varit mer lämplig och tillgänglig. Till exempel genomförde projektet en enligt deltagarna givande aktivitet som kallas "speed dating" där studie- och yrkesvägledare och arbetslivsaktörer fick mötas och ställa frågor under begränsad tid. Samtidigt ger det få möjligheter för arbetslivsaktörer att ställa frågor och hämta kunskap om skolans arbete. Det framgick också av studie- och yrkesvägledarnas förväntningar på jobbskuggningen att insatsen främst ansågs vara för studie- och yrkesvägledare att inhämta kunskap och information från arbetslivsaktörer och inte att skapa förståelse hos respektive målgrupp och område. Samtidigt efterfrågas möjligheten att kunna föra en dialog om skolans vägledningsarbete och skolan generellt av de arbetslivsaktörer som följeforskningen kom i kontakt med. För att öka möjligheterna för samverkan mellan skola och arbetsliv blir det mot bakgrund av detta än mer viktigt att tydliggöra målsättningarna med studie- och yrkesvägledningsarbetet och det arbete som åligger skolan för att uppfylla målen.

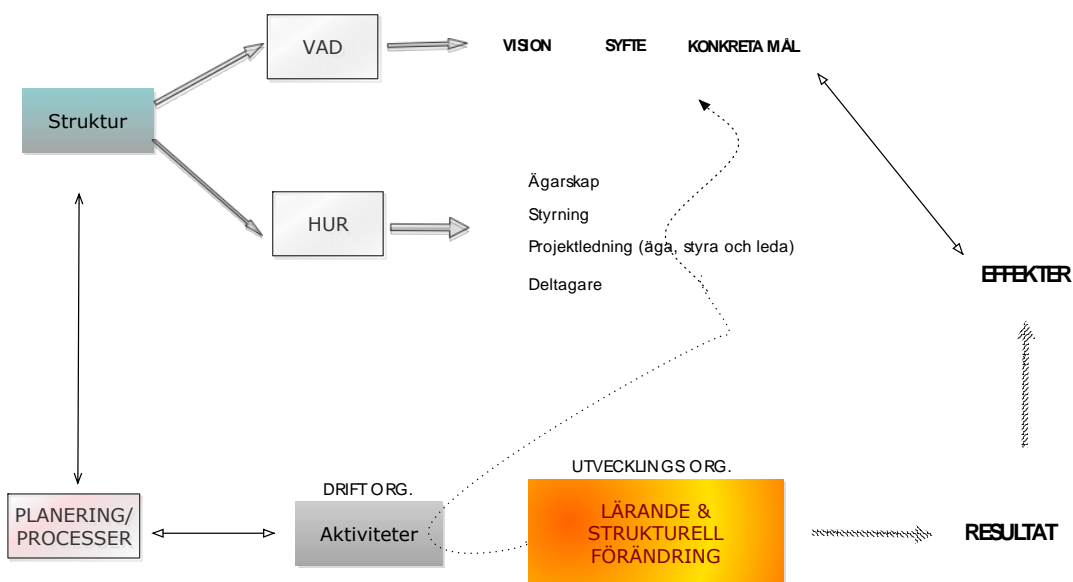
---

¹² <http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/syv/kvalgr-syv-rapport.pdf>, s 19

Processer som har identifierats bidra till måluppfyllelse

En av de viktigaste förklaringarna till att GR SYVO upplevs som framgångsrikt av deltagarna och att många insatser kommer att leva vidare i GR Utbildnings regi kan också förklaras genom att titta närmre på projektorganisationen. I förstudien till GR SYVO gjordes en grundlig analys och genomgång av hur situationen för studie- och yrkesvägledare ser ut i regionen, vilka behov av kompetensutveckling som finns och hur ett projekt skulle kunna motsvara förväntningar hos en bredd av deltagare som har helt skilda förutsättningar för att arbeta med studie- och yrkesvägledning i skolan. Studie- och yrkesvägledare har deltagit aktivt i förstudien och detta i sin tur har skapat förutsättningar för både delaktighet och förankring internt inom GR Utbildning men också bland deltagarna. Vi har tidigare i delrapporten diskuterat betydelsen av aktivt ägarskap, styrgruppens roll och projektledaren.

3W8JTO

Bilden ovan används för att ge en ökad förståelse kring vilken betydelse projektorganisationens utformning kan få på måluppfyllelsen. Som redan nämnts skapades delaktighet och förankring inom GR Utbildning genom ett aktivt arbete i förstudien. Förstudien resulterade i en omfattande projektansökan i syfte att stärka studie- och yrkesvägledningen inom regionen och skapa samverkan mellan skolan och arbetslivet. Både visionen och syftet med GR SYVO var tydligt och förankrat dels i skolans värld genom olika styrdokument och dels i regionens tillväxtmål. Studie- och yrkesvägledning är en högst aktuell och prioriterad fråga inom utbildningsväsendet som har blivit än mer uppmärksammat under tiden GR SYVO har genomförts. Inom ramen för följeforskningen har vi inte genomfört en fördjupad undersökning på hur ägandeskapet och styrningen av projektet har fungerat. Däremot har vi genom många samtal, möten

och närvaro i styrgruppen skapat oss en bild av hur olika faktorer och roller samspelat och stärkt varandra. Det finns flera indikationer som tyder på att just samordningen mellan dessa olika roller kan vara en förklaring till projektets framgång.

GR Utbildning som organisation har en långgående erfarenhet av att genomföra projekt och har under senaste åren genomfört många projekt som fått både nationell uppmärksamhet och lett till organisationsutveckling. Det aktiva ägarskapet återspeglas främst på två sätt. Dels initieras projekt utifrån identifierade behov med en tydlig önskan om att hitta en "lösning", alltså att förbättra för en målgrupp, och dels tar organisationen hand om de lärdomar och resultat som produceras och använder detta för framtida utvecklingsarbete.

Vad gäller GR SYVO kommer flera olika delar att fortsätta att bedrivas inom ramen för ordinarie verksamhet. Den digitala plattformen SYV-online kommer till exempel finnas kvar som ett verktyg för studie- och yrkesvägledningen där projektresultaten i form av goda exempel från de olika kommunerna kommer att finnas tillgå. Plattformen som bygger på relevant omvärldsbevakning och är i enlighet med riktlinjer för arbete med studie- och yrkesvägledning är utvecklingsbar och avser att vara en sida där metoder, övningar och samarbeten kan samlas. Detta är en indikator på att det har funnits ett aktivt ägarskap inom projektet med intresse att använda lärdomar för att stimulera och utveckla verksamheten vidare. Styrgruppen har främst fokuserat på hur de olika insatserna som genomförts kan integreras i olika delar av verksamheten. Genom att styrgruppen har varit aktiv, med ett tydligt mandat, kunskap om problematiken och metoder för implementeringsarbetet har förankringen och fortlevnaden av projektresultaten varit möjligt.

Det finns också flera indikationer som tyder på att projektledaren har varit väldigt viktig för hela processen. Både intervjuer och enkäter har bekräftat att projektledaren tack vare sin kompetens, professionalitet, lyhördhet och förmåga att se helheten har påverkat deltagarnas engagemang. Vidare har projektledaren lyft insatserna till att omfatta en helhet och ödmjukt tagit lärdom av insatser som uppfattats som mindre bra. Sist men inte minst har projektet fått uppmärksamhet på flera olika nivåer och flera aktörer inom skolsfären men också arbetsmarknaden har visat sitt intresse för den kunskap, metoder och erfarenheter som projektet genererat inom området.

Vår samlade bild och tolkning som följeforskare är att GR SYVO genom sin projektorganisation och insatser i projektet skapat en modell för att arbeta med studie- och yrkesvägledning samt samverka mellan skolan och arbetslivet som kan vara av intresse för fler aktörer att ta del av.

Lärdomar

- GR SYVO projektet har identifierat en målgrupp som dels tidigare inte har fått mycket uppmärksamhet i form av kompetensutveckling och dels har ett behov av att lyftas i sitt sammanhang.
- GR SYVO har uppfyllt rollen att belysa studie-och yrkesvägledares roll som spindeln i nätet samt hur skapa förutsättningar för dem att utveckla arbetssättet trots att dem inte har stöd från skolledningen.
- Utifrån skolinspektionens granskning kan man se att GR SYVO har belyst vikten av att lyfta studie-och yrkesvägledare och tillsammans identifiera vad som krävs för att studie-och yrkesvägledare ska bli hela skolans ansvar.
- Studie -och yrkesvägledares attityd till samverkan med arbetslivet och entreprenörskap handlar till stor del om hur studie-och yrkesvägledare uppfattar sin roll på skolan. Det finns behov av att vidga perspektivet.

Rekommendationer inför liknande insatser

Fler konkreta exempel.

För att skapa bättre förutsättningar för studie –och yrkesvägledare att utveckla studie –och yrkesvägledningsarbetet ska insatserna löpande ha en balans mellan teori och praktiska exempel på hur man kan arbeta konkret med studie-och yrkesvägledningen i hela skolan.

Fler former för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Genom att våga testa fler metoder för hur samverkan mellan skola och arbetsliv kan se ut kan GR Utbildning skapa bättre förutsättningar för skolpersonal och arbetslivsaktörer att hitta naturliga mötesplatser.

Ytterligare problematisering av SYVs arbetsituation.

Studie - och yrkesvägledare arbetar på väldigt olika sätt. Det är viktigt att fortsätta diskutera och lyfta studie -och yrkesvägledares arbetsroll på skolan eftersom detta i många fall är avgörande för möjligheterna att utveckla en studie -och yrkesvägledning enligt de riktlinjer som finns.

Hela skolans ansvar

Fortsätt utveckla den organisationsutvecklingsmodell som GR SYVO har arbetat med eftersom den upplevs som framgångsrik. Exempelvis kan insatser rikta sig till arbetsgrupper från intresserade kommuner, istället för enskilda. Dessa arbetsgrupper innehåller med fördel representanter med olika befattningar och bör ges ansvar att sprida informationen vidare i sin närhet.

Referenser

GR SYVO - Direktupphandling av följeforskning av skola-arbetslivsprojekt med fokus på entreprenörskap”, Diarienummer 11-309.70

Skolverket, Entreprenörskap,
(<http://www.skolverket.se/skolutveckling/larande/entreprenorskap>, 2013-12-15)

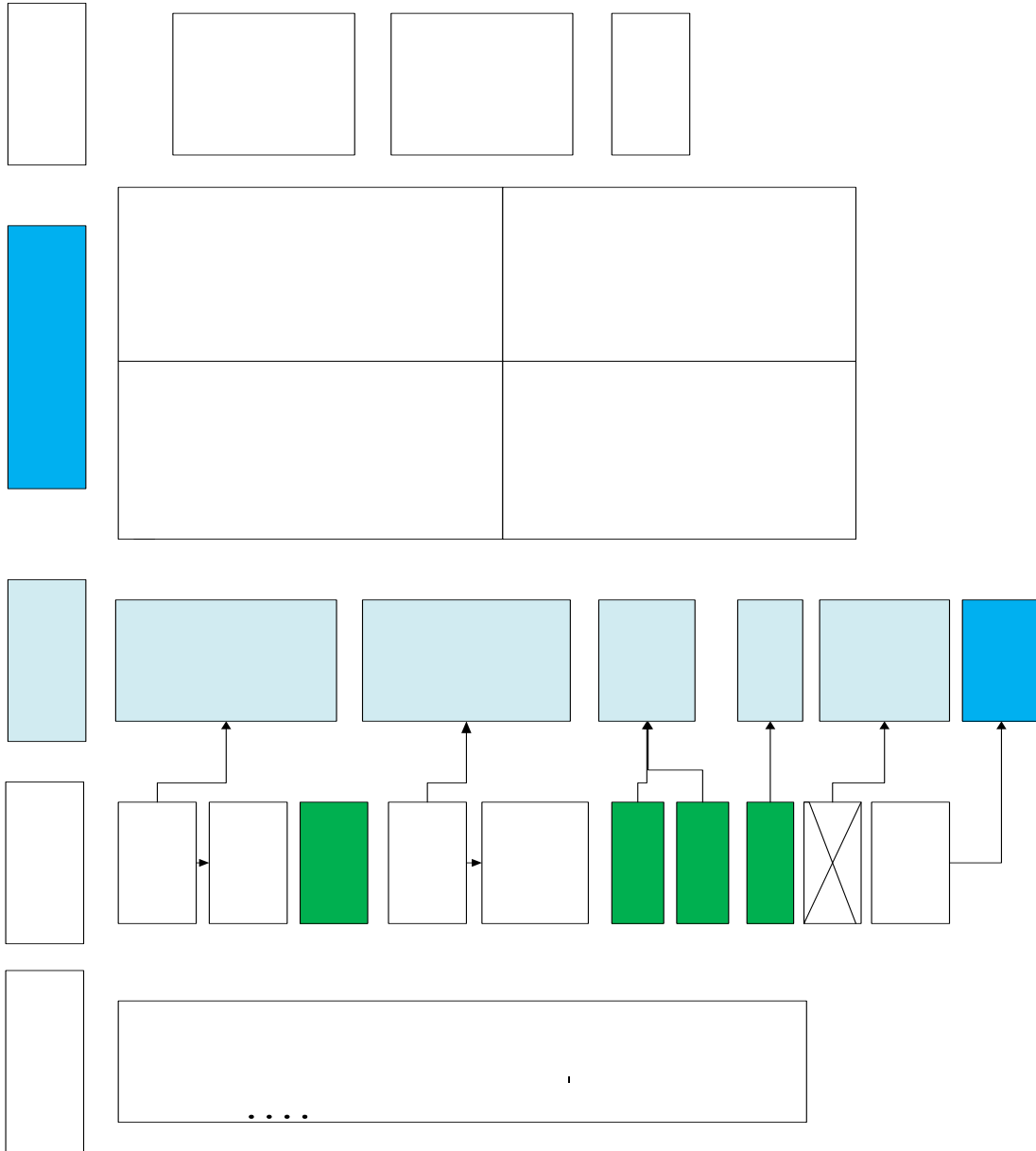
Skolverket, De allmänna råden

Skolverket, SyvBarometern 2011

Skolinspektionen, Kvalitetsgranskning Studie-och yrkesvägledare,
(<http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/syv/kvalgr-syv-rapport.pdf>, 2014-01-13)

BILAGOR

Bilaga 1. Verksamhetslogik

Bilaga 2. Antal deltagare/respondenter moduler

	Antal deltagare	Antal respondenter	Svarsfrekvens
Modul 1	39	17	43%
Modul 2	56	32	57%
Modul 3	69	34	49%
Modul 4	115	59	51%
Modul 5	116	56	48%
Modul 6	123	53	43%
Modul 7	77	43	56%
Modul 8	94		
Skolledarutbildningen	30	15	50%

Bilaga 3. Intervjufrågor fördjupningsstudie 1 och 2 studie och yrkesvägledare

1. Vad är din utbildningsbakgrund och vilken eller vilka skolor arbetar du på?
2. Kan du beskriva dina arbetsuppgifter och din roll på skolan?
  - Har du till exempel en tydlig och nedskriven arbetsbeskrivning?
  - På hur många skolor arbetar du?
3. Vad är bakgrunden till att du deltar i GR SYVO?
  - Hur hörde du talas om GR SYVO?
  - Känner du till vilka målsättningar projektet har?
  - Har du ledningens stöd för att delta i GR SYVO?
4. Vilka är dina förväntningar på GR SYVO projektet?
  - för dig personligen i din yrkesroll (kontakter, erfarenhetsutbyte, ökad kunskap)
  - för skolan som helhet
5. Vad anser du om kursen i sin helhet?
6. Vad anser du om utbildningens upplägg och arbetsformer? Föreläsning kontra frukostseminariet
  - Finns det moment som du skulle lyfta fram som har varit mer användbara än andra? Vilka då?
  - Var det något i utbildningens innehåll som du skulle vilja förändra?
  - Har du några tankar och idéer om hur det kunde ha gjorts istället?
7. Vilken betydelse har kursen fått för ditt dagliga arbete?
  - Har du t.ex. förändrat något i ditt sätt att arbeta till följd av att du deltagit i utbildningen?
  - Om ja: Vad har du förändrat?
  - Om nej: Finns det något du önskar förändra/utveckla?
8. Vad har du fått med dig från kursen?
  - Har kursen gett dig nu kunskap/förståelse? Om vad?
  - Har du utvecklat nya färdigheter genom kursen? Beskriv gärna och ge exempel.
  - Anser du att du genom GR SYVO har fått ökad samverkan med arbetslivet? Beskriv gärna hur och vad det innebär för dig.

9. Har du fått möjlighet att sprida kunskapen från utbildningen på din skola?

- Har du gjort detta?
- Om det inte gjorts, finns det planer på att göra det framöver?

10. Övriga kommentarer och synpunkter.

Bilaga 4. Intervjuguide deltagare organisationsutvecklingsinsats

Bakgrund:

Kan du berätta lite om din bakgrund. Vad har du för utbildning? Vilken skola arbetar du på? Hur länge har du arbetat som x?

Känner du till entreprenöriellt lärande?

Har du någon tidigare erfarenhet av entreprenöriellt förhållningssätt?

Förståelse:

Hur tolkar du/ni på skolan begreppet entreprenöriellt lärande?

Skulle du kunna ge ett konkret exempel på vad som är entreprenöriellt förhållningssätt för dig?

Vilka svårigheter och utmaningar ser du i arbetet med ett entreprenöriellt förhållningssätt i skolan?

Förändringsarbete & Organisationsutveckling:

Hur ser SYVs arbete ut på dina skola idag? Hur ser samarbetet med övriga aktörer som rektor och lärare ut på din skola?

Upplever du att det finns tydliga mål med SYV s roll och arbete på din skola?

SKOLLEDARE: Hur ser du på din roll som skolledare i arbetet med att främja SYVs arbete utifrån ett entreprenöriellt förhållningssätt på din skola?

Vilka behov har ni identifierat i utvecklingsarbetet med SYVs arbete?

Samverkan med arbetslivet

Hur ser samarbetet med omkringliggande samhället, näringslivet, skolor som arbetar på liknande sätt?

Hur tar ni vara på resurser inom organisationen i arbetet med att skapa samverkan mellan skola och arbetsliv?

Hur arbetar du för att den kunskap och de metoder du har fått från GR SYVOs kompetensutveckling skall förvaltas, utvecklas och leva kvar i skolans organisation?

Vad ser du som det största hindret eller utmaningen för att uppnå att din skola/organisation blir mer entreprenöriell (samverkan mellan skola och arbetsliv)?

Kan bättre samverkan mellan skola och arbetsliv på sikt leda till att skolorna bättre möter arbetsmarknadens nya utmaningar och på vilket sätt?

Framtiden:

Vad vill du/ni uppnå med förändringsarbetet vad gäller SYVs roll och arbete på er skola?

Hur har/kan GR SYVOs stöd till organisationsutvecklingen på er skola bidra till att hjälpa er att uppnå målen?

Bilaga 4. Intervjuguide arbetslivsaktörer jobbskuggning

BAKGRUND

Vad är din bakgrund? Var arbetar du som? Hur länge har du arbetat som x?

ARBETE

Vad innebär din roll inom din verksamhet?

Har du/ din arbetsplats erfarenhet av samarbete med skolan? På vilket sätt?

Varför ska det finnas ett samarbete mellan arbetsliv och skola? Vad tror du arbetslivet kan tillföra skolan?

Hur anser du att skolan kan bemöta arbetslivsaktörers behov/efterfrågan av kompetens?

PROJEKTET

Vad är bakgrunden till att du deltog på jobbskuggning/ i projektet GR SYVO?

Vilka förväntningar hade du/ din arbetsplats på att medverka i jobbskuggningen?

Införlivades dina förväntningar? Varför/varför inte?

Om inte, hur tror du att man skulle kunna göra det bättre? Vad hade du velat ha mer/mindre av?

Målet med projektet Gr Syvo är bland annat att skapa förutsättningar för ökad samverkan mellan skola och arbetsliv, vad tror du krävs för att skapa samverkan mellan arbetsliv och skola?

Hur tror du samverkan mellan skola och arbetsliv kan se ut i praktiken?

FRAMTIDEN

Planerar du/ din arbetsplats att fortsättningsvis ha kontakt med skolan? och i så fall hur planerar ni att ha det?

Bilaga 5. Intervjuguide studie-och yrkesvägledare jobbskuggning

BAKGRUND

Vad är din bakgrund, utbildning, tidigare erfarenheter? Hur länge har du arbetat som SYV?

Vad innebär din roll som SYV idag på din skola/verksamhet?

ARBETE

Tycker du att din roll och arbetsuppgifter stämmer överens med din bild av hur en SYV ska arbeta?

Har du ett samarbete med näringslivet i din roll som SYV.? Har man ett samarbete med näringslivet inom ramen för din skola?

Vilka behov behöver du få tillgodosedda för att kunna skapa en samverkan med arbets- och näringslivet?

PROJEKTET

Vilka förväntningar har du på jobbskuggningsmomentet som du ingår i, vad hoppas du att det kommer att tillföra ditt arbete?

Målet med jobbskuggningen är bland annat att skapa förutsättningar för ökad samverkan mellan skola och arbetsliv, tror du att det kommer att göra det?

Inom vilket område vill du jobbskugga?

FRAMTIDEN

Planerar du att förvalta och sprida den kunskap som du får ta del av inom projektet på din skola? Hur?